

Prof. Ing. Marian Gúčík, PhD.
Ekonomická fakulta Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici

Oponentský posudok dizertačnej práce

Ing. Zuzany Jurigovej

Na tému: *Vytvoření systému ukazatelů pro hodnocení ekonomické udržitelnosti podniků cestovního ruchu*

Školiteľka: doc. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.

Aktuálnosť témy dizertačnej práce

S rastúcou účasťou na cestovnom ruchu je nevyhnutné venovať pozornosť aj jeho udržateľnosti. Prvé iniciatívy v tejto oblasti sa spájajú s Agendou 21 (2002) ako rozpracovanie záverov konferencie z Rio de Janeiro (Our common future, 1987). V súčasnosti už hovoríme o Agende 2030 pre udržateľný rozvoj, ktorú prijalo 70. valné zhromaždenie OSN v roku 2015. Členské štáty sa zaviazali prijať opatrenia na integráciu udržateľnosti do politík a programov na národnej i miestnej úrovni vrátane finančného zabezpečenia. Udržateľný rozvoj cestovného ruchu má zabezpečiť nielen uspokojovanie potrieb súčasných návštevníkov v cestovnom ruchu a miestneho obyvateľstva, ale aj ochranu a zachovanie príležitostí pre budúcnosť. V tejto súvislosti sa autorka zameriava na ekonomickú udržateľnosť podnikov cestovného ruchu. Pokladám preto tému práce za aktuálnu ako súčasť udržateľnosti podnikania v hotelierstve.

Splnenie cieľov stanovených v dizertačnej práci

Autorka si za cieľ práce zvolila zistenie miery vyživania ukazovateľov ekonomickej udržateľnosti v podnikoch cestovného ruchu a zostavenie systému ukazovateľov pre hodnotenie ich ekonomickej udržateľnosti (s. 63). Takto formulovaný cieľ naplnila definovaním štyroch čiastkových cieľov a štyroch hypotéz. Metodika riešenia skúmaného problému je kombináciou kvalitatívneho a kvantitatívneho prieskumu na vybranej výskumnej vzorke panelu expertov a hotelov v Zlínskom kraji. Výstupom riešenia je návrh *sústavy ukazovateľov*, ktoré môžu využívať hotely pri riadení ekonomickej udržateľnosti.

Postup riešenia problému a výsledky práce s uvedením prínosu študenta

Autorka rozdelila riešenie problému do štyroch kapitol.

V prvej kapitole (s. 15 – 62) sa zameriava na vymedzenie cestovného ruchu a meranie jeho účinkov, ako aj vymedzeniu udržateľnosti v cestovnom ruchu a jej meraniu. V prvej časti (s. 15-36) sa uplatňuje historizujúci prístup, ide o akúsi abecedu cestovného ruchu. Domnievam sa, že klasifikácia cestovného ruchu (1.2.3) mala byť súčasťou časti 1.1.1); „dopyt cestovného ruchu, inak nazývaný i subjekt“ (s.22), správna formulácia: nositeľom dopytu po cestovnom ruchu je subjekt ...(návštevník); podobne to platí o ponuke cestovného ruchu, ktorej nositeľom je objekt (s. 23); pojem priemysel cestovného ruchu (1.2.4) sa zaviedol v súvislosti so satelitným účtom cestovného ruchu; vzhľadom na prierezový charakter cestovného ruchu cestovný ruch je sektorom ekonomiky, nie odvetvím (dôkazom je CZ NACE); po vstupe do Európskej únie sa v ČR používa hraničná štatistika len v styku s tretími krajinami.

V druhej časti (s. 37-61) je definovaná udržateľnosť v cestovnom ruchu. Časť pojednáva o udržateľnosti z marko- i mikro hľadiska, i z hľadiska cieľového miesta (destinácie). K obsahovej stránke: Brundtlandská komisia (s. 37, 38), správne Brundtlandovej komisia; Agenda 21 je nahradená Agendou 2030 pre udržateľný rozvoj.

Druhá a tretia kapitola (s. 63 – 75) má metodologický charakter, v ktorých sú obsiahnuté ciele, hypotézy a metodika spracovania vrátane aplikovaných metód skúmania.

Výsledky skúmania sú predmetom štvrtej kapitoly (s. 76 – 123), a to z hľadiska kvalitatívneho (za použitia delfskej metódy) i kvantitatívneho (pomocou dotazníkového prieskumu na vybranej vzorke respondentov). Kapitulu uzatvára návrh *sústavy* ukazovateľov na hodnotenie ekonomickej udržateľnosti hotela.

Za prínos k riešeniu predmetnej problematiky pokladám:

- starostlivé spracovanie teoretických prístupov k vymedzeniu udržateľnosti so zreteľom na jej meranie,
- zostavenie súbor ukazovateľov pre meranie ekonomickej udržateľnosti hotelov.

Otázky do rozpravy:

- V sústave ukazovateľov, s ktorými doktorandka pracuje sú uvedené ukazovatele výkonov ubytovacej časti hotela, absentujú ukazovatele vyjadrujúce výkony gastronomickej časti a doplnkových služieb. Myslím, že bolo vhodné hovoriť o štruktúre tržieb (revenue structure). Nakoľko podiel tržieb z predaja jedál a nápojov je v hoteli značný, vhodným ukazovateľom je produktivita meraná ako tržby na miesto pri stole (revenue per available seat), podobne ako v ubytovaní (revenue per available room). Významným faktorom je aj produktivita práce na jedného zamestnanca hotela.
- Do akej miery je relevantné sledovanie makroekonomických ukazovateľov (tab. 28, s. 116) relevantné v dimenzii finančná výkonnosť?
- Sledovanie počtu sťažností nie je možné pokladať za relevantné z hľadiska spokojnosti hosťa; sťažujú sa všetci nespokojní hostia?
- Názory manažérov hotelov sa líšia nielen podľa triedy hotela, ale najmä podľa veľkosti. Bolo by zaujímavé porovnanie prístupu manažérov k hodnoteniu ekonomickej udržateľnosti manažérov nielen nezávislých, ale aj sieťových hotelov (možno námet na ďalšie skúmanie).

Význam pre prax a pre rozvoj vedného odboru

Autorka v práci kladie dôraz na širšie chápanie ekonomickej udržateľnosti ako dosahovanie zisku a využitie ubytovacích kapacít, t. j. prax by si mala všímať aj hosťa jeho nároky, ale aj procesy a zamestnancov. Za najvhodnejší nástroj možno pokladať metódu Balanced Scorecard so štyrmi perspektívami (finančno-ekonomickou, zákazníckou, internou-procesnou a potenciálovou-zamestnaneckou).

Z hľadiska rozvoja vedného odboru za prínosné pokladám spracovanie prehľadu o prístupoch k ekonomickej udržateľnosti rozvoja v makro- i mikrorovine, osobitne v hotelierstve.

Získané poznatky je možné využiť v edukácii v cestovnom ruchu a pri ďalšom vedeckom skúmaní tejto problematiky.

Formálna úprava práce a jej jazyková úroveň

Dizertačná práca má dobrú formálnu úpravu. Práca je písaná v slovenskom jazyku.

Vzhľadom na príbuznosť slovenského a českého jazyka, je v práci výrazný vplyv bohemizmov vrátane štylistiky (napr. trpný rod).

Za problém možno pokladať používanú terminológiu cestovného ruchu, ktorá je „liberálna“ (napr. zamieňanie cestovného ruchu s turistickým ruchom a používanie prídavného mena turistický ap.), pokladám to za dôsledok nenáležitého prekladu odbornej terminológie z anglického jazyka. V budúcej publikačnej činnosti je žiaduce náležitú pozornosť venovať odbornej terminológii a vyvarovať sa nenáležitých (slangových) tvarov (napr. hostia z ulice, počet turistických nocí, utratený rozpočet a i.), rozlišovať medzi výskumom a prieskumom, pri vysvetľovaní javov a procesov venovať pozornosť chronológii vývoja názorov autorov a pod.

Publikačná činnosť študenta

Autorka v rokoch 2014 až 2017 publikovala 14 prác, z ktorých je 10 v spoluautorstve a bola zapojená do riešenia projektov Internej grantovej agentúry IGA a projektov Nórskeho

fondov.

Záver

Konštatujem, že dokrotrandka riešením zvolenej témy dizertačnej práce preukázala spôsobilosť pracovať vedeckou metódou. Splnila tak podmienky kladené na dizertačnú prácu. Na základe uvedeného odporúčam prácu prijať na obhajobu a po úspešnej obhajobe udeliť Ing. Zuzane J u r i g o v e j akademický titul Ph.D.

Banská Bystrica 30. 10. 2017

